

ДНЕВНИКЪ

(стенографический)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

(Втора Сессия)

ХСУ ЗАСЪДАНИЕ, ПОНЕДЪЛНИКЪ 8 ДЕКЕМВРИЙ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на г-на Н. Сукнарова. — Начало въ 1 часъ послѣ пладнѣ).

Предсѣдатель: (Звъни.) Ще се чете списъка на депутатитѣ.

Секр. Грънчаровъ: (Чете списъка.) Завчера отсъстваха: Христо Стояновъ, Икон. п. Тодоръ, Стоичко Стояновъ, Л. Павловъ, П. Генчевъ, Патю Поповъ, Симеонъ Панчовъ, Николай Даскаловъ, В. Расолковъ, Д. Кузмановъ, И. Ковачевъ, Карапетровъ, Горбановъ, Стоянъ Брънчевъ, Нино Петровъ, Д-ръ Молловъ, Т. Балабановъ, Климентъ Браницкий, Петко Славейковъ, Коста Коевъ, Илия Костовъ, Даскалъ Тодоръ, Минко Радославовъ, Атанасъ Храновъ, Райчо Каролевъ, Стамболовъ, Жоржо Момчовъ, Г. Тишевъ, Г. Кирковъ, Д-ръ Браделъ, Драгни Стойчовъ, Бурмовъ, Йорданъ Тодоровъ, Михайловский, Митрополитъ Григорий, Гр. Начевичъ, Д. Аневъ, П. Станчовъ, Атанасъ Костовъ, Кънчо Жековъ, Димитръ Бърневъ, Мехмедъ Байряктаръ, Михаилъ Русевъ, В. Поповичъ, Ахмедъ Идризоглу, Михалаки Колони, Симеонъ Преславский, Т. Икономовъ, Свящ. Николай Икономовъ, Хр. Дюкмеджиевъ, Ив. Стояновъ, Н. Стойчевъ, Симеонъ Соколовъ, Николай Десевъ, Паничерски, Кръ-

сто Георгиевъ, Тома Кърджиевъ, Калчо Симеоновъ, Стоилъ Поповъ, Д. Мантовъ.

Предсѣдатель: Отъ 172 души представители съ касиранитѣ отсъствувать 55, 117 присѣствувать има повече отъ половината и засѣданието се отвара. Ще се чете 90 протоколъ.

Секр. Баларевъ: (Чете 90 прот.)

Предсѣд.: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху четения протоколъ? (Нѣма) Ще се чете 91 прот.

Секр. Грънчаровъ: (Чете 91 прот.)

Предсѣд.: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху четения протоколъ? (Нѣма). На дневний редъ имаме законопроекта отъ г-на Недѣлковича за храната, облеклото и други потребности на войската. Желаетъ ли нѣкой да говори изобщо?

Военний М-ръ Ернротъ: Законопроектъ о довольствіи войскъ внесенъ по почину группы депутатовъ безъ особой записки, объясняющей мотивы, которыми руководствовался составитель его; надо думать, что главнымъ побужденіемъ было патріотическое желаніе возможно широкаго удовлетворенія нуждъ арміи чув-

ство, какъ нельзя болѣе, законное въ странѣ, гдѣ почти всему молодому мужскому населенію предстоитъ побывать въ рядахъ войскъ.

Но, съ тѣхъ поръ, какъ существуютъ постоянныя войска, забота о благосостояніи ихъ лежала и лежитъ неотемлемо, и прежде всего, на ихъ же начальникахъ; они имѣютъ обязанность, но вмѣстѣ съ тѣмъ и право, пещись о своихъ подчиненныхъ; безъ этого немыслимо было бы достигнуть той нравственной стойки, которая связываетъ во едино отдѣльные члены каждаго здороваго военного организма. Обстоятельство это, какъ кажется, совершенно упущенно изъ виду въ разбираемомъ законопроектѣ.

Все военные Министры, бывшіе настоящи и будущіе, были и будутъ всегда согласны съ народными представительствами, гдѣ вопросъ идетъ объ улучшеніи содержанія солдата.

Разногласія начинаются съ вопросомъ, какія на это потребуются жертвы. Законопроектъ недостаточно выработанъ, чтобы можно было точно опредѣлить его значеніе по отношенію къ бюджету. —

Изъ протоколовъ прошлаго собранія видно, что одинъ изъ депутатовъ г. Стамболовъ заявилъ желаніе, чтобы продовольствіе войска производилось посредствомъ Окружныхъ Совѣтовъ, рассчитывая что это было бы и удобнѣе и дешевле. Я не согласенъ съ нимъ и увѣренъ, что, при подобномъ способѣ, продовольствіе обойдется дороже.

Доказательство на лицо. Арестанты продовольствуются по рекомендуемой въ настоящемъ законопроектѣ системы. Въ продолженіи моего пребыванія въ восточныхъ областяхъ для подавленія разбойничества, я могъ убѣдиться, что арестанты продовольствовались гораздо хуже, чѣмъ войска и въ тоже время стоимость пищи арестанта превышала стоимость солдатской, въ Силистріи наприм. 20%.

Настоящій законопроектъ обнимаетъ, по его буквальному смыслу, снабженіе войска пищей одеждой и другими потребностями. Можетъ быть и оружіемъ и боевыми припасами. Всеми этими снабженіями должна завѣдывать не военная администрація, а Министерскій Совѣтъ, который, по моему мнѣнію, былъ бы нѣсколько затрудненъ исполненіемъ этихъ новыхъ для него обязанностей.

Въ IV пунктѣ законопроекта говорится о разработкѣ specialнаго закона относительно снабженія войскъ одеждою и обувью. Пока ми не имѣемъ достаточно данныхъ для вывода заключенія, ни о томъ, какая одежда наиболѣе соответствуетъ здѣшнимъ условіямъ, ни о достоинствахъ произведеній мѣстныхъ фабрикъ. Къ этому замѣчу, что подобные вопросы даже въ Конституціонныхъ странахъ обыкновенно не рѣшаются законодательнымъ порядкомъ, а какъ напр. въ Румыніи административными распоряженіями. Го-

довая стоимость солдатской одежды изчислена по представленному вамъ бюджету въ 72 фран., стоимость одной наружной одежды жандармовъ, таможенныхъ стражниковъ и проч. принято въ 80 фран. Вы вѣроятно могли убѣдиться, что войска одѣты не хуже ихъ.

Одна изъ существеннѣйшихъ потребностей войскъ, касательно удовлетворенія которой содѣйствіе Окружныхъ и Городскихъ Совѣтовъ могло бы въ дѣйствительности быть весьма плодотворнымъ это отводъ помѣщеній. До этихъ поръ однако не видимъ удовлетворительныхъ результатовъ въ этомъ дѣлѣ дѣятельности вышеупомянутыхъ Совѣтовъ въ этомъ отношеніи. Незнаю, можетъ ли кто нибудь изъ Г. г. депутатовъ указать на примѣръ, чтобы гдѣ либо въ войскахъ развивалась болѣзненность отъ дурной пищи или недостаточной одежды; отъ дурныхъ помѣщеній это, къ сожалѣнію, имѣло мѣсто; такъ напр., 8-й дружинѣ, квартировавшей въ большой Шумненской казармѣ и между людьми 5-й дружины, помѣщавшихся въ бывшемъ турецкомъ госпиталѣ въ Софіи. Однако я удалился отъ проекта. Возвращаясь къ нему, но уже исключивъ изъ предмѣтовъ, которые онъ обнимаетъ, все некасающееся довольствія пищею.

Въ § 1-мъ проекта точно опредѣлено, какіе продукты, въ какомъ количествѣ, составляютъ солдатскую порцію. Въ теоріи такая регламентація представляется полезною, но едва ли она будетъ такъ на практикѣ при здѣшнихъ условіяхъ. Что касается до хлѣба, то и теперь отпускается не меньшее количество, противу показаннаго въ проектѣ, относительно же мяса теперь отпускается не 80 драмъ, а во многихъ частяхъ и меньше, смотря по дороговизнѣ, до 50 драмъ въ сутки. Жаль, что среди представителей не вижу сегодня никого изъ докторовъ, чтобы засвидѣтельствовать, что питательное достоинство мяса неодинаково, оно преимущественно зависитъ отъ количества, находящейся въ немъ бѣлковинныхъ частей, такъ что фунтъ хорошаго жирнаго мяса болѣе чѣмъ вдвоѣ питательнѣе фунта мяса тощей скотины. Питательность пищи по сему не опредѣляется нисколько числомъ драмъ мяса. — Что касается до другихъ веществъ и до зелени, то по проекту ихъ полагается давать въ такомъ недостаточномъ количествѣ, въ какомъ они по нормальнымъ раскладкамъ не даются въ войскахъ. Въ основаніи опредѣленія количество продуктовъ, полагаемыхъ на нормальную солдатскую порцію, безъ сомнѣнія, должно быть приняты научныя данныя, но исключительно руководствоваться физиологическими цифровыми выводами едва ли разумно. Эти выводы науки, еще не сказавшей свое послѣднѣе слово, не имѣетъ пока абсолютной непогрѣшимости, какъ это подтверждается, хотябы, 40 дневнымъ постомъ Доктора Таннера, — не говоря

о многочисленныхъ опытахъ, произведенныхъ надъ животными. Надѣюсь, что Вы нежелаете, чтобы подобные *experimenta in anima vili* производились надъ Вашими братьями и дѣтьми. Думаю по сему, что благоразумно справляться совкусами и привычками тѣхъ, для которыхъ пища назначается.

Законодательнымъ актомъ опредѣлить составъ порціи нахожу неудобнымъ также въ виду мѣстныхъ и случайныхъ измѣненій цѣнъ на продукты.

Прежде чѣмъ перейти къ разбору тѣхъ оригинальныхъ порядковъ, на основаніи которыхъ составитель законопроекта желалъ бы устроить снабженіе войскъ продовольственными продуктами. Позвольте Васъ вкратцѣ познакомить съ тѣмъ, какъ это дѣло практикуется, можно сказать, во всѣхъ арміяхъ.

Войскамъ отпускаются для продовольствія или деньги по окладамъ, лишь изрѣдко измѣняющимся, или продукты при посредствѣ особой отрасли администраціи, называемой интендантствомъ, но замѣтите, Господа, вполне подвѣдомственной военному управленію. По большей части войскамъ въ одно и тоже время отпускаются нѣкоторые продукты (напр. хлѣбъ) натурою, на все остальное довольствіе деньги. Такой порядокъ существуетъ въ Россіи, Пруссіи и очень многихъ странахъ. Участіе интендантства въ продовольствіи войскъ становится тѣмъ необходимѣе, чѣмъ труднѣе добывать продукты вольными покупками; это имѣетъ мѣсто въ особенности въ военное время, при большомъ скопленіи войскъ. Гдѣ посредствъ интендантства не вызывается необходимостью, опытъ указываетъ, что выгодно ограничить его участіе въ продовольствованіи войскъ до минимума. Это мнѣніе приобрѣло, можно сказать, всеобщее признаніе между военными послѣ разоблаченія порядковъ снабженія, господствовавшихъ до войны 1870 г. въ Французской арміи.

Какъ Вамъ извѣстно, мы обходимся безъ интендантства и пока не могло чувствоваться надобности въ его учрежденіи. На продовольствіе отпускается войскамъ ежемѣсячно по ихъ требованіяхъ деньги, въ размѣрахъ, опредѣляемыхъ на личнымъ составомъ людей и ежедневнымъ окладомъ; до сего времени сей послѣдній равняется приблизительно полуфранку, въ нѣкоторыхъ мѣстностяхъ больше, — въ другихъ меньше. Снабженіе людей пищею лежитъ на ответственности преимущественно двухъ инстанцій: дружиннаго (полковаго) командира и ротнаго (батарейнаго). Первому принадлежитъ распорядительная власть въ широкомъ объемѣ: онъ выбираетъ способы приобрѣтенія припасовъ посредствомъ ли подрядчиковъ, заготовленія въ частяхъ (напр. хлѣба), наконецъ, вольными покупками ротъ; на ротномъ командирѣ и его органахъ, фельдфебелѣ, дежурномъ, артельщикахъ, хлѣбопекахъ и проч. — лежитъ исполненіе; ротный командиръ, который долженъ быть отцомъ своихъ

людей, прямой отвѣтчикъ, чтобы они получали пищу своевременно, въ должномъ количествѣ и качествѣ. Контроль начальника отдѣла болѣе канцелярскій и ограничивается на дѣлѣ наблюденіемъ за тѣмъ, чтобы продовольствіе войскъ производилось, согласно съ бюджетными требованіями и общими распоряженіями министерствъ. Законопроектъ предлагаетъ введеніе иного порядка, высокая оригинальность котораго заключается прежде всего въ томъ, что въ дѣлѣ снабженія войскъ пищею существованіе военныхъ властей командныхъ и административныхъ игнорируется. Продовольственные припасы доставляются въ войска распоряженіемъ Окружныхъ Совѣтовъ; или же, при содѣйствіи врачей, контролируется качество и количество припасовъ и вообще исправное снабженіе солдата пищею. Проектъ умалчиваетъ о томъ, что должны дѣлать войсковые командиры въ тѣхъ случаяхъ, когда продовольствіе не будетъ доставлено въ срокъ, по неисправности подрядчика или по причинамъ отъ него независящимъ.

§ 13 правда говоритъ о покупкѣ на счетъ залога подрядчика и о денежномъ штрафѣ, которому подвергается послѣдній; но представьте себѣ, что напр. въ Самоковѣ продовольственные припасы не доставлены къ назначенному сроку; Командиръ телеграфируетъ софійскому окружному совѣту, пройдетъ вѣроятно не менѣе трехъ дней пока Совѣтъ успѣетъ сдѣлать нужное распоряженіе.

Должны ли солдаты въ продолженіи этого времени оставаться безъ пищи? Бываетъ, конечно, обстоятельства, когда патріотизмъ и долгъ службы, обязываютъ воина безропотно переносить голодъ, равно какъ и другія лишенія; но подвергать войска въ обыкновенное время голоду, по нераспорядительности того или другаго административнаго органа, крайне опасно; это можетъ только повести къ прискорбнымъ привычкамъ насилія, а вмѣстѣ съ этимъ, къ упадку дисциплины въ войскахъ. Если въ проектѣ упущены существенныя вещи, зато находимъ въ немъ совершенно излишнія, или неумѣстныя какъ напр. § 20 о порядкѣ принесенія жалобъ и § 18 которымъ запрещается офицерамъ присвоивать себѣ то, что отпускается для солдатъ.

Если кто либо предложилъ бы ввести въ регламентъ собранія правило, которымъ депутату воспрещается при выходѣ изъ Собранія брать чужое пальто, то вѣроятно каждый изъ Васъ нашолъ бы такое предложеніе неприличнымъ. Офицеры имѣютъ право относиться точно такимъ же образомъ къ § 18-мъ.

Возлагать контроль исправнаго снабженія войскъ пищею, согласно §§ 14 и 19 на представителей Окружныхъ Совѣтовъ — мѣра лишенная всякаго смысла.

Въ военномъ состояніи, гдѣ все основано на іерархической организаціи, начальникъ есть представитель закона и онъ исключительно имѣетъ право толковать подчиненнымъ требованія закона. Эта особенность военного званія признается даже судебною властью.

Составитель проекта предоставляет, повидимому, безответственному члену Окружнаго Совѣта вторгаться, по своему усмотрѣнію, во внутренній бытъ войска. Это право послужило бы источникомъ безпрерывныхъ перереканій тамъ, гдѣ ихъ менѣе всего должно быть, вслѣдствіе чего подкапывался бы авторитетъ и значенія военныхъ начальниковъ. Относительно введенія подобныхъ порядковъ, я обязанъ сказать свое *non possumus*; тѣ офицеры, которые послушаютъ моего совѣта, также не останутся на службѣ въ войскахъ, въ которыхъ поддержаніе духа дисциплины стало бы невозможнымъ.

Резюмируя то, что много было говорено, я заключаю, что законопроектъ незаслуживаетъ дальнѣйшаго разсмотрѣнія. Мысль выраженная въ немъ относительно возложенія на Окружныхъ Совѣтовъ распоряженій по снабженіи войскъ продовольственными припасами — я не отвергаю безусловнымъ образомъ; трѣбуется лишь, чтобы командиръ каждой отдѣльной квартирующей части былъ снабженъ денежною суммою приблизительно въ мѣсячной пропорціи, для принятія зависящихъ мѣръ по приобрѣтенію продовольственныхъ припасовъ въ тѣхъ случаяхъ, когда таковыя не будутъ доставлены инымъ порядкомъ къ 5 час. вечера на канунѣ варки. Контроль продовольствія долженъ также исключительно принадлежать военному начальству и органамъ военного управленія. Военный начальникъ долженъ, наконецъ, имѣть безусловное право отказать въ принятіи припасовъ, признанныхъ имъ недоброкачественными — разумѣется подъ личною и имущественною отвѣтственностью, если браковка произведена безъ основанія.

По всемѣстное введеніе порядка снабженія войскъ продовольственными припасами при посредствѣ Окружныхъ Свѣтовъ было бы въ настоящее время мѣрою весьма рискованною, которая, вѣроятно, вызвала бы лишній расходъ въ $1\frac{1}{2}$ мил. въ годъ. Но противъ испытанія этого порядка при соблюденіи указанныхъ выше условій въ одномъ или двухъ округахъ напр. тырновскомъ и видинскомъ я ничего не имѣю; такое испытаніе можетъ дать Военному Министерству полезныя указанія. *Ubi facta loquuntur non opus est verbis.*

Мнѣ остается еще обратить вниманіе Собранія на то, недовѣріе къ способности и къ честности военного управленія, которое слишкомъ явно про-

глядывается между строками въ разбираемомъ законопроектѣ.

Мнѣ кажется, что Собраніе поступить лучше, если воспользуется своимъ конституціоннымъ правомъ, выразивъ недовѣріе военному министерству. (Нѣтъ!) Военное министерство по особеннымъ обстоятельствамъ мнѣе всякаго другаго солидарно съ кабинетами и поэтому выраженное ему недовѣріе не можетъ считаться кабинетнымъ вопросомъ; оно можетъ имѣть только послѣдствіемъ оставленіе мною должности, которую, могу Васъ увѣрить, занимаю не по собственному желанію и своей охотѣ.

П. Станчевъ: Въ одно отъ послѣднихъ засѣданія извѣстно е на г-да представителѣ, че се прочете отъ трибуната законопроекта, за който уважаемый г-нъ Военный Министръ даде нѣкои объясненія. Вие както знаете, г-да, самийтъ законопроектъ се прочете отъ неговий съставитель и като внесеный законопроектъ е подкрѣпенъ отъ $\frac{1}{4}$ на присѣствующиѣ депутаты на Събраніето, не остана друго освѣтъ да се напечата и да се разгѣда по добрѣ, за да можемъ да видимъ, да ли той заслужва да се възложи на особна комисиия, за да се разгѣда и да се допълнятъ поправкитѣ, и да се види да ли е той приспособимъ за нашата войска и да ли нашето Военно Министерство ще го намѣри за удобно да се приспособи за войската, която то управлява. Този проектъ се напечата, и днесъ воички го имаме на рѣцѣ, и малко или много сме се позанимали съ него. Дѣйствително всички ние не сме запознати добрѣ по тѣзи частъ т. е. по продовольствието на нашата войска, тѣй като твърдѣ е ново нашето Княжество и нашата войска. Отъ даденитѣ разясненія отъ страна на г-на Министра, за всички неудобства на този законопроектъ, мисля че се освѣтлихме. При всичко малко или много знаніе отъ това, при първото прочитаніе на този проектъ, азъ още завчера забѣлѣжихъ много неудобства на неговото приспособленіе, да се възложи продовольствието на нашата войска върху пряма отговорность и надзора на нашитѣ окр. и общински свѣти. Азъ по крайнѣй мѣрѣ, както и самъ г-нъ Министръ, намирамъ го за твърдѣ непрактично и неприспособимо, по опитъ, който мож да забѣлѣжа. Въ време на окупацията окр. и град. свѣти бѣха задѣлжени да продовольствуватъ войската. Голѣми недоразумѣнія се случваха между военнитѣ начальства и окр. и град. свѣти. Въ заключеніе сега нѣма много да говоря, но само ида да се съглася съ предложението на г-на Министра, че внесеный законопроектъ не е изложенъ както трѣба; а не само че не може да се приспособи за продовольствието на нашата войска, но още тѣй да кажа, че опитътъ не е доказалъ, че сегашното продовольствие на нашата войска не е съвършенно неудачно. Въ

заключение искамъ да кажа, че внесенъ законо-проектъ да се отхвърли и да се моли Военното Министерство при начинътъ, по който сега се продоволствува войската, ако има нѣкое подобрене да се внесе то. (Гласове: съгласни.)

Мин. Каравеловъ: Мисля, че всички разбраха, че г-нъ Военный Министръ предложи въ два округа именно, за продоволствието на войската ще се приложи за опитъ, така щото ако да бѣде неудачно, лесно може да се развали и не може да се исхарчатъ много пари. А проектътъ, като проектъ, трѣба да се отхвърли отъ Събранието. (Гласове: съгласни.)

Предсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не). Приема ли Нар. Събрание внесенъ законо-проектъ да се отхвърли? (Приема.) Който не приема да си дигне ръката. (Единъ дигна), значи се отхвърля. На дневний редъ е комиссията, която разгледѣлаше прошенията за недоплатки и недоимки. Г-нъ докладчикъ да заеме мѣстото си.

Докл. Свящ. Бобошевский: Комиссията, която избра Нар. Събрание, за да разгледѣва бумажни представени отъ г-на Министра на Финансите по слѣдствие на градубийството въ нѣкои села, въ едно заседание, като разгледѣва тѣзи бумажки, които не сж по много отъ 15, дойде до слѣдующий резултатъ: (Чете): Репортъ отъ бившій бѣлоградчикскій началникъ послѣдованъ отъ единъ актъ отъ окр. съвѣтъ, въ който се казва, да се опрости данъкътъ отъ десѣтъка 563 фр. 51 сан., който е произлѣзълъ отъ градубийство въ селото Калдорупъ. Комиссията е на мнѣние да се опрости.

Предсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой да говори?

Рангелъ Костовъ: Колкото знаа азъ за това прошение, истина мина тамъ градъ. (Не чуе се). На нѣкои мѣста бѣха подкачили жетви и тогава мина градъ, даже и отъ нашето село захвана една частъ; но той мина презъ калдорупското и съсипа нивитъ така, че даже и стебла не можахъ да взематъ. Въ нашето село е малка загубата, но въ калдорупското всичко е убито.

Предсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не). Приема ли Нар. Събрание да се опрости този данъкъ на селото Калдорупъ? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете) 2) Прошение отъ Найдъ Стойчева отъ село Каменица златишко окръжие. Просителката, която е съ 4 маловъзрастни дѣца иска да ѝ се опрости данъка „вергия“, който е отъ 20 фр. При това моли още Събранието да ѝ се отпусне помощта, която се предвижда въ закона за поборниците, като на такава, мжжътъ, на която е убитъ въ въстанието. Прощението е придружено и съ едно свидѣтелство отъ кмета имъ, въ което казва, че отъ 2 години на самъ не е заплатила данъка си, и че мжжътъ ѝ не е убитъ, а е умрѣлъ

въ затвора. Всичкото тука изложено удостовѣрява и соф. окр. съвѣтъ. Комиссията е на мнѣние да и се опрости данъка, а за необходимата помощ да се препрати въ Министерството на Вжтр. Работи съ особна препорѣка.

М-ръ Каравеловъ: За поборниците се отнася до Министерството на Вжтр. Дѣла; ако трѣба земя, то Министерството на Финансите показва кждѣ има земя.

Предсѣдатель: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не желаетъ.) Приема ли Нар. Събрание да се опрости този данъкъ? (Приема се.) И прощението да се препрати въ М-вото на Вжтр. Работи? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете): 3) Прошение отъ Отца Пахомия, игумена на дрѣновскія мѣнастиръ търновско окр. Просителътъ като разказва въ прощението си лошата участъ, която е постигнала мѣнастиря въ 1876 год., който е до основание разрушенъ отъ топоветъ на Фазлж-пашовата войска и който е крайно обранъ отъ черкескитъ и башибозушкитъ ордини, гдѣто сж паднали 8 души калугери мъртви. Единъ само той е останалъ живъ и другаря му Авксевитъ. Моли Нар. Събрание да опрости тригодишнитъ до сегашни данъци, като направи така и за напредъ за нѣколко време, до като извърши направата му. Комиссията е на мнѣние, като се опрости до сега, то още и за напредъ да се опрости за петъ години. Комиссията е на мнѣние да се опрости за тѣзи 3 години и за послѣ за 5 години.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че това прошение е пратено въ моето Министерство и мисля да се опрости само за до сегашнитъ 3 години, а за напредъ да се не казва нищо. Ако бжджтъ бѣдни, пакъ ще имъ се помогне; но да опрощаваме отъ сега за напредъ, това не може да бѣде. (Гласове: съгласни.)

М-ръ Славейковъ: Ако М-ръ Каравеловъ не бѣше предварилъ да каже, че е съгласенъ да се опрости на 3 години, то ще кажа, че той можеше да се въспротиви и за опростяването на тѣзи 3 години; но при всичко това приемамъ предложението на г-на М-ра на Финансите за това, защото на този мѣнастиръ се случи историческо дѣло на нашето възраждане, а не че е бѣденъ и че не може да се препитава. Азъ приемамъ да се опрости за 3 години, а за по нататкъ ще се види отъ обстоятелствата.

Предсѣдатель: Приема ли Нар. Събрание да се опростятъ до сегашнитъ 3 годишни данъци на дрѣновскій Мѣнастиръ? (Приема се.)

Докладчикъ: (Чете): 4) Двѣ прошения отъ жителитъ на село Смолско златишко окр. Просителитъ казватъ въ прощението си, че на 1876 г. златишкитъ турци и черкези ограбили всичката имъ покъщнина, църквата два пѣти и училището имъ били разстроили. Това послѣдвало вторий и третий пѣтъ

въ време на войната отъ сѣхитѣ турци и черкези, като имъ съсипали послѣ домоветѣ. При прошеніето има приложени два списъка съставени отъ златишкий околийскій началникъ; единийтъ за 12 души убити въ вѣстанието и войната, а вторийтъ за 44 изгорѣли къщи; по именно изложено е тѣхното състояние, членоветѣ на семействата имъ и данъка имъ „емлякъ и десятъкъ.“ Просителитѣ молятъ да имъ се опрости данъка за нѣколко време и да имъ помогне Нар. Събрание за направата на училището имъ. Едното прошение е само отъ кметѣтъ имъ подписано съ священника имъ и съ печата селскій удостовѣрено; а другото е отъ осемъ души подписано съ священника имъ и съ печата селскій удостовѣрено. Комиссията е на мнѣние да се опрости данъка само на бѣднитѣ, съгласно съ списъцитѣ, а за помощта на училището имъ да се провади въ Министерството на Просвѣщението.

М-ръ Каравеловъ: Има ли нѣкое засвидѣтелствование отъ окр. съвѣтъ.

Докладчикъ: Има просто рапортъ.

М-ръ Славейковъ: Дѣйствително тѣзи страни, както и Смолско пострадаха още въ време на Панагюрското вѣстание. Послѣ и въ турско време, когато бѣше Русско-Турската война отъ тамъ минаха нѣкои войски. Но едно нѣщо ще забѣлѣжа само, че отъ тѣзи страни се появиа твърдѣ много просители и тука още окр. управителъ дава свидѣтелство. Азъ до колкото помня отъ миналата сессия до сега сж просили много хора отъ тамъ и тука вече се появява и развиване на просияство. За това бихъ молилъ Нар. Събрание, когато рѣшава, да бжде предпазливо. Трѣба да се помага на нѣкои мѣста, но тука именно можъ да кажа, че отъ Смолско има до 50 прошения засвидѣтелствовани отъ окр. съвѣтъ. Все той засвидѣтелствова, може тамъ да сж пострадали. Но колкото за прошеніето, да се провади до Министерството на Просвѣщението и ние ще направимъ всичко онова, което се изисква, като испитаме обстоятелствата и ако има нужда ще имъ оставимъ даждието, съ това нѣщо ще имаме голѣмо главоболие.

М-ръ Каравеловъ: Азъ бихъ молилъ г-на Докладчика да каже да ли сж цифритѣ опредѣлени.

Докладчикъ: Не сж, само се говори за да имъ се опрости за нѣколко време данъкътъ.

Симидовъ: Като членъ на комиссията ще кажа, че има едни списъци отъ началника провадени отъ тѣхъ. Азъ мисля гдѣто сж убити, на тѣхъ да се опрости данъка, колкото за училището понеже има такава сума въ бюджета, то да се провади на Министерството на Просвѣщението за да направи, което е нужно.

М-ръ Каравеловъ: Колкото за убити и азъ

сѣмъ съгласенъ да се освободи, а за другитѣ да се прати въ Министерството.

Еремия Гешевъ: Слушамъ, г-да, че въпроса е за тѣзи пострадали просители. Азъ мисля, че има на толкова мѣста такива пострадали и ако се отстъпи на еднитѣ, то трѣба да се отстъпи и на другитѣ. Да се погледнатъ отъ гдѣ сж дошли прошения. Ако ги има отъ тамъ, гдѣто знаятъ представители, че е имало градъ, тогава добръ. Ако нѣма прошения, трѣба да се заяви, защото, ако се прости на еднитѣ, трѣба да се прости и на другитѣ. Всички сме подъ единъ Господъ и всички подъ една тежина. За училището, гдѣто каза г-нъ Христо Симиловъ, то зная, че миналата година се отпустина единъ кредитъ. Ако нѣма, да се помогне отъ тамъ; но за него е послѣдняя работа.

М-ръ Славейковъ: До колкото зная има още отъ асигнувания кредитъ отъ Нар. Събрание и може да имъ се помогне; но ако има дѣйствително нужда, тогава трѣба да имъ се помогне, Безъ нужда не трѣба да имъ помагаме, че ние трѣба да бждемъ снисходителни къмъ бѣднитѣ; защото, както, казва пословицата „давай гдѣто трѣба и давай колкото трѣба“. Като узнаемъ, че има нужда, то въ Министерството на Просвѣщението има отпустнатъ кредитъ и ще имъ помогнемъ. Както г-нъ предговорившии каза, че ако дадемъ на едни, трѣба да дадемъ и на други, то като онѣзи не сж заявили, то нѣма да имъ се даде, както е и когато не плаче дѣтетото, майката ципка не му дава. Които сж заявили ще се вземе въ внимание; които не сж заявили, нѣма да се вземе. Но представете си, че ако на едни мѣста дадемъ, то тогива ще заяватъ всички съ праведни или неправедни претенции. Ние ще видимъ, които сж заявили и ще испитаме и ако се осѣща нужда, ще имъ помогнемъ; но може на нѣкои да отрѣчемъ. Това зависи отъ работата, както ще се узнае.

Докладчикъ: Сжщо щѣхъ да кажа, което каза г-нъ Министръ на Просвѣщението, защото г-нъ Еремия Гешевъ съвѣтъ другъ въпросъ подига. Комиссията е просто избрана за тѣзи бумага, които сж предадени на нея.

М-ръ Каравеловъ: Азъ още лѣтосъ щомъ ста на знаменитъ градъ на 16 Юлій, който е миналъ всичкиа България и захвана нѣщо отъ Тракия, тутакси предписахъ на окръжнитѣ началници, гдѣто има убити села да испратятъ прошения. Испратенитѣ, ще се проваждатъ на Нар. Събрание; но ако не се свърши въ тѣзи сессия, нѣма да се иска нищо и нищо нѣма и да имъ продаваме. Не трѣба да се бои никой, че ще му искаме данъкъ, ако има градъ, така щото да се ограничимъ въуху тѣзи прошения. Но гдѣто сж искани мжжѣтъ и има вдовици,

то на тѣхъ трѣба сега да опростимъ. (Гласове: прието.) А за другитѣ ще предѣжи на Нар. Събрание въ идущата сесия да се произнесе.

Еремия Гешевъ: Съгласенъ съмъ съ г-на Министра, но отъ много мѣста ще се оплакватъ на правителството, защото селата не знаятъ да се обръщатъ тука и ние трѣба по тънко да испитаме работата, и гдѣто има нужда да имъ помогнемъ; защото въ плѣвннско нѣколко села не сж видѣли какво произведение има отъ тѣзи година. Така и въ Плѣвнѣ лозята. Тѣ не могатъ да дадатъ, нито по една рубли на всѣкий дюлюмъ. За това да се поразмисли и ако има нужда, да се помогне.

М-ръ Каравеловъ: Азъ съмъ съгласенъ съ тѣзи думи. Но като до сега не сж носили въ казначейството пари за лозята, щомъ има убийване отъ градъ, вѣроятно самитѣ селяни ще заявятъ че е убили градъ, и когато видимъ, че заявлението е истинно, нѣма да искаме пари, и въ идущето заседание ще имъ се опрости. Ако знаемъ, че градъ е убили всичкитѣ лозя въ селото, то нѣма отъ селото да искаме пари.

Симидовъ: Лѣтосъ, когато се рѣшаваше за лозята да се плаща на дюлюмъ, тогава се рѣши, че тамъ гдѣто има убийства отъ градъ, съвършено нѣма да се вземе. Въ първото прошение да ли е писано не зная; но като началникътъ заявява че е убито, трѣба да вѣрваме, и гдѣто е убито тамъ да се опрости. (Гласове: исчерпано е!)

Предсѣдателъ: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не.) Приема ли Нар. Събрание да се опрости данѣкъ само на тѣзи, на които сж изгинали мжжѣтѣ, а прощението за помощ на училището да се проводи на Министерството на Просвѣщеніето. (Приеме се.)

Докладчикъ: (Чете:) 5) Рапортъ отъ търновскій окр. управителъ, по слѣдствие на единъ актъ съставенъ отъ дѣйствителния членъ Н. Кабакчиева въ селото Кованлъжъ, при присѣдствіето на кмета и старѣшинитѣ, относително до изгарянието къщата ѝ съ всичката ѝ покъщнина и съ 531 житни снопи на Тодора Кунева, които били на сохранение отъ дъждоветѣ при къщата. Управителя въ рапорта си моли Нар. Събрание да се прости десетъка на тѣзи снопе на казаната Тодора. Комиссията е на мнѣние да се опрости десетъка на изгорѣнитѣ снопе.

М-ръ Каравеловъ: Не само десетъка; но и емляка трѣба да се опрости; защото е изгорѣла къщата.

Симидовъ: Понеже въ прощението не се говори, повече не може да се опрости.

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание да се опрости десетъка на Тодора Кунева? (Приема се.)

М-ръ Славейковъ: Когато дойде да харизваме на бѣднитѣ, то трѣба да бждемъ щедри, но всѣкога трѣба да мислимъ за слѣдствието, което произстича отъ това. Азъ се радвамъ, че когато една вдовица се моли да ѝ се опрости десетъка и г-нъ М-ръ каза въ Събранието, че трѣба да ѝ се опрости и емляка; но какъ може да ѝ се опрости, когато тя сама не го иска? Какъ можемъ да харизваме и онова, което не се проси, тогава всички, които сж изгорѣли ще заявятъ. За това трѣба да бждемъ по спестеливи въ харизванието. (Гласове: свършено е.)

Докладчикъ: (Чете:) Рапортъ отъ ески-джумайскій финансовъ чиновникъ по слѣдствие на единъ актъ съставенъ отъ помощника му Макавѣва, въ село Байрамъ-Кьой въ османъ-пазарската околия за изгарянието на 1,319 снопи житни. Въ акта се говори, че тѣзи снопи сж били на 7 семейства. Обстоятелството на изгарянието имъ е слѣдующето: Въ харманътъ гдѣто, вършели, онзи който каралъ конѣтѣ поискалъ огънь да си запали цигарата; едно 7 годишно момиче, като му донело огънь изъ къщи съ главня, безъ да е усѣтило, изгубва една частъ огънь край хармана и слѣдъ малко време послѣдвалъ пожара. Акта е подписанъ отъ Османъ Османовъ членъ на стар. свѣтъ отъ кмета имъ Ахмедъ Хюсейновъ и отъ помощника на финансовия чиновникъ Макавѣва. Въ рапорта се иска обяснение, трѣба ли или не, да се вземе десетъкъ на изгорѣлитѣ снопи. Комиссията е на мнѣние да имъ се опроси този десетъкъ.

Симидовъ: Тука прошение нѣма, но има съставенъ актъ, че сж изгорѣли тѣзи снопи и финансовий чиновникъ пита, да ли да вземе десетъкъ или не. За това комиссията като видѣ, че нѣма умишление, рѣши, но прошение нѣма.

М-ръ Каравеловъ: Не трѣба прошение. Финансовий чиновникъ пита да ли да вземе данѣкъ или не. Азъ трѣбамъ нѣкакъ да постѣпя и да му кажа; временно не имъ искайте; но сега като има Събрание, трѣба да се предложи на Събранието. Какъ можемъ да вземемъ данѣкъ, когато предмѣта на данѣка не сжществува? Снопѣтѣ изгорѣли, значи какво да вземешъ? Нищо. Това заявление е официално макаръ и да нѣма прошение.

Еремия Гешевъ: Като слушамъ, г-да, заради тѣзи снопи, които изгорѣли, азъ бихъ мислихъ, че по праведно ще бжде, да се прости десетъка на тѣзи снопи. Но тоя който е запалилъ снопитѣ, трѣба да плати десетъка.

М-ръ Каравеловъ: Тамъ се говори за 7 годишно момиче, което носило главня.

Симидовъ: Азъ не виждамъ тука виноватъ никого, за да заплати снопитѣ. Този чловѣкъ, който каралъ конѣтѣ, поискалъ огънь отъ едно 7 годишно

дѣте да си запали цигарата и както се говори въ рапорта, безъ да е видѣло момичето, паднало огънь и се запалили снопитѣ и изгорѣли. Прощение нѣма; но Министерството като е писало на финансовъ чиновникъ да опише всички случайности, то финан. чиновникъ направилъ рапортъ и го е проводилъ тукъ. За това да се пише на финан. чиновникъ, че таквоя нѣщо трѣба да се прости.

М-ръ Славейковъ: Трѣба да вземемъ предъ видъ обстоятелствата на всѣко едно нѣщо. Това село, което се поменува, въ време на войната и въ миналитѣ размирици въ онѣзи страни, бѣха въ обсадно положение. Азъ вѣрвамъ, че тѣ не можали да направятъ прошение и не сж се осмѣлили да го направятъ. Азъ не зная какъ да си представя такъвъ случай; но тука, когато финансовъ чиновникъ иска разяснение, то Министерството не може само да не направи отстъпка. Азъ имамъ да кажа, че ако и да не сж заявили просителитѣ, трѣба да го отдадемъ на това, че тѣ не сж смѣли. Ние трѣба да разрѣшимъ, щото М-вото на Финанситѣ да постъпи тѣй, както намѣри за добръ. Това, което г-нъ Симицовъ каза, трѣба да се вземе въ внимание. По напредъ ние искахме да отпустнемъ, на онѣзи, които не заявили. Тука тия челоуѣци въ онова време не смѣяха да заявятъ, а когато финансовъ чиновникъ заявява, че това е истина, тогазъ мисля, че Нар. Събрание може да опълномости Миннстерството, да имъ хариже този данѣкъ.

Д-ръ Молловъ: Г-нъ Еремия Гешовъ каза, че какъ можемъ да опростимъ на хора нѣщо, което тѣ сами не просятъ. Първо ще кажа, че прошение нѣма, но има свидѣтелство официално, че изгорѣли снопитѣ и изгорѣли сж по вина на малко дѣте, или по вина на тогова, който е тамъ вършалъ. Питамъ сега, какъ може да се вземе десетѣкъ отъ онова, което несществува. Тѣ ако сж хора бѣдни, да ги затворимъ ли? Твърдѣ вѣроятно е че тѣ като турци не сж се осмѣлили да заявятъ, само се надѣвали на финансовъ чиновникъ. Така щото тука нѣма никакво основание, че нѣма да се опрости данѣкътъ. Той който е вършалъ, нѣма нищо, като работникъ, а пакъ и дѣтето нѣма нищо, та за това трѣба да се прости.

Предсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не желаетъ). Приема ли Нар. Събрание да се не взима на изгорѣлитѣ снопи отъ 7 семейства десетѣкъ. (Приема се.)

Доклад.: (Чете:) 7) Рапортъ отъ орханискій финансовъ чиновникъ Кацаровъ, по слѣдствие на 4 акта, подадени нему отъ разни мѣста относительно до тютюневитѣ произведения:

Въ I-й актъ се говори за тютюня на Павла Хр. Куртанова и Георгий Йотовъ отъ гр. Етрополе, който билъ записанъ 2 дюлума, а крадци обрали

250 стѣркове отъ него. Подписани сж кметѣтъ Хр. Пѣевъ, Григорий Д. Цвѣтановъ, Димитръ Михайловъ и Бончо Хр. Бошковъ и е приложенъ печата на градската полиция;

Въ 2-й се говори: че тютюня на Кръсто Ниловъ отъ гр. Етрополе, който е писанъ единъ дюлюмъ, $\frac{3}{4}$ отъ него е завлѣченъ отъ наводнение; подписанъ е отъ кмета Хр. Пѣевъ, Иванъ Х. Шахаровъ и Драганъ Бозаджи и е удостоуверенъ съ печата на градската полиция;

Въ 3-й се говори, че тютюня на Драгана Николовъ отъ село Лжжане, който билъ записанъ единъ дюлюмъ, а е останалъ само $\frac{3}{4}$ по причина на многото дѣждове и на блатистото безплодно мѣсто, дѣто билъ посаденъ. Подписанъ е отъ кметѣтъ Василь Талчовъ и Кольо Цоновъ и е удостоуверенъ съ печата на Църковната имъ община;

Въ 4-й се говори, че тютюня на Димо Митовъ отъ гр. Орхание, който е билъ записанъ $1\frac{1}{2}$ дюлюмъ е останалъ само единъ дюлюмъ по слѣдствие на многото дѣждове и по причина на блатистото мѣсто гдѣто е билъ посаденъ. Подписанъ е отъ кметѣтъ Стаменовъ, Христо Ценовъ и Василий Поповъ, и се удостоуверява съ приложение на градскій печатъ.

Въ него рапортъ се говори, че самъ помощникѣтъ на финансовъ чиновникъ е ходилъ на мѣстата и е провѣрилъ лично. За дѣйствителността на тѣзи актове е подписалъ своеречно. Комиссията е на мнѣние да се вземе десетѣкъ само на останалото.

Предсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не). Приема ли Нар. Събрание щото да се вземе десетѣкъ само отъ останалия тютюнь. (Приема се.)

Доклад.: (Чете:) 8) Рапортъ отъ Берковскій окр. управитель Ивановъ, въ който се говори, че лозята въ градъ Берковица въ селата: Комаревъ, Бокюловци, Костенци, Лесковецъ, Гушанци, Котеновци, Голамица и Боровци сж убити отъ града, който падналъ на 15 Юлий т. г. Този рапортъ е придруженъ и отъ единъ актъ отъ окр. управителенъ свѣтъ; но дюлюмитѣ нити въ рапорта, нити въ акта сж означени. Въ рапорта се предлага да имъ се опрости тѣзъ годишния поземленъ налогъ (дюлюмщината). Комиссията е на мнѣние да се опрости дюлюмщината тѣзъ годишна, само на показанитѣ въ рапорта мѣста.

Предсѣд.: Приема ли Нар. Събрание да се опрости на поменжитѣ села, които се убити отъ градъ дюлюмщината? (Приема се.)

Доклад.: (Чете:) 9) Рапортъ отъ ломскій финансовъ чиновникъ Ангеловъ по слѣдствие на два акта съставени отъ кметовѣтъ на селата: Дубова-Махала, Тополовецъ и Сливата, подписани отъ старѣйшинитѣ и удостоуверено съ селскитѣ имъ печати, относительно до убиванието отъ градъ на $2\frac{1}{10}$ дюлюми тютюнь, именно: на Цеко Петковъ, отъ Ду-

бова-Махала единъ дюлюмъ; на Цеко Ивановъ отъ Тополовецъ единъ дюлюмъ; и на Попъ Стояна отъ Сливата $1\frac{1}{10}$ дюлума или 160 стъркове. Комисията е на мнѣние да се вземе само на останалото десѣтъкъ.

Предсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не). Приема ли Нар. Събрание щото отъ споменатитѣ лица да се вземе десѣтъкъ само отъ останалото? (Приема се). Давамъ на петъ минути распускъ.

(Послѣ распускъ).

Предсѣд.: Засѣданieto се отваря изново.

Доклад. свѣщ. Бобошевски: (Чете:) „Репортъ отъ търновскій окр. управителъ Даневъ, по слѣдствие на единъ актъ отъ подвѣдомственний му сухиндолски окол. началникъ Момчилова, относително до падналии на 6-й Септемврий градъ, който е съсипалъ около 150 дюлума лозя и 7 дюлума просо въ едно отъ мѣстата на село Агато̀во, гдѣто е станала лична провѣрка отъ окол. началникъ, дѣйствителния членъ на окр. свѣтъ Кабакчиева, мѣстний кметъ и старейшинатѣ отъ които е и подписанъ акта и удостовѣренъ съ селския печатъ.

Въ рапорта се иска зависящото распоряжение.

Комисията е на мнѣние да се опрости дюлюмщината на лозята и десѣтъка на просото, само на означенитѣ въ рапорта мѣста.

Предсѣд.: Приема ли Нар. Събрание да се опрости дюлюмщината и десѣтъка на село Агато̀во само въ означенитѣ въ рапорта мѣста? (Приема се). Който не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Доклад.: (Чете:) Репортъ отъ варненскій финансовъ чиновникъ Ивановъ, по слѣдствие на едно прошение отъ страна на Х. О. Пазарджикскитѣ граждани, относително до прямия налогъ на лозята. Въ рапорта се говори, че както въ цѣлата Х. О. Пазарджиска околия, тѣй сѣщо и въ Балчикската лозята никакъ не отговарятъ въ плодородието си относително до поземелния налогъ съ варненскитѣ. При разнитѣ други свѣдѣния, които сѣ събрани по тозъ предметъ било и мнѣнието на варненскій окръженъ управителъ свѣтъ въ цѣлия му съставъ.

За туй въ рапорта се указва, че е необходимо нужно да се намали поземелний налогъ на лозята въ тѣзи двѣ околии. Комисията е на мнѣние да остане рапорта безъ послѣдствие.

Симидовъ: Азъ не зная на какво основание финансовъ чиновникъ прави такъвъ актъ, и отъ гдѣ знае че не струватъ дюлюмитѣ по 5 фр. За това комисията е на мнѣние, че Нар. Събрание като е рѣшило веднажъ да се вземе по 5 фр., то трѣба да си слѣдва да си остане тѣй. Ние не трѣба да отстъпваме отъ това рѣшение, защото, ако вземемъ едно прошение въ внимание, тогава прошения ще почнатъ

да дохождатъ едно слѣдъ друго отъ вѣнка. За това комисията предлага да остане безъ послѣдствие.

П. Станчовъ: Азъ не можъ да разбержъ, че финансовъ чиновникъ въ своя окръгъ е превишилъ своята власть, а напротивъ окр. управителъ и финансовъ чиновникъ сѣ изпълнили своитѣ длѣжности, като сѣ дали свѣдѣния на своето правителство, защото законътъ нареденъ по тая часть отъ Нар. Събрание и приспособенъ до сега, въ нѣкои мѣста има добри, а въ нѣкои лоши слѣдствия. Не можемъ да кажемъ че законътъ, споредъ който наредихме да се плаща данѣкъ за лозята отъ 4—5 франка на дюлюмъ е свършенъ. Ние трѣба да бждемъ справедливи като депутати. По моето мнѣние тозъ налогъ е такъвъ, който изисква, или да го направимъ равенъ на всѣкадѣ или да го намалимъ съ единъ франкъ, защото иначе има много оплаквания отъ населението по тозъ налогъ.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че съ това прошение, което е препратено тука, и рапорта, който е направилъ фин. чиновникъ, не е направено никаква погрѣшка. Азъ самъ бихъ мислилъ, за х. о. пазарджикскитѣ лозя, че би трѣбало по малѣкъ налогъ да имъ се тури, защото тамошнитѣ лозя сѣ най долно качество отъ всичкитѣ лозя, които сѣществуватъ въ България, и че тѣ не можатъ да се сравнятъ съ варненскитѣ, тѣй щото, азъ мисля, че х. о. пазарджикскитѣ лозя можатъ да се причислятъ къмъ втората категория; а колкото за балчикскитѣ лозя нѣмамъ подробни свѣдѣния. Обаче х. о. пазарджикскитѣ сѣ по долни отъ берковскитѣ, плѣвненскитѣ и бѣлоградчикскитѣ, които се оцѣниха по съ 4 фр. Впрочемъ тамъ има малко лозя. А колкото за общия налогъ, азъ мисля, че за сега не трѣба да правимъ никакви преобразования. Лани всички казахме, че трѣба да се направи опитъ за поземелния данѣкъ, който опитъ още не е свършенъ, като нѣмамъ още свѣдѣния отъ всичкитѣ окръзи: по колко дюлума излизатъ. За това за сега да не бутаме тозъ въпросъ, но да го оставимъ за бѣдѣщата сесия.

Добрѣ, да се смали налогътъ съ единъ франкъ както искатъ нѣкои; но ако излѣзе доходъ отъ тозъ данѣкъ намѣсто 1,400,000, само 600,000, то тогава г-да ще бжде много тежко. Тука ще видите друго едно прошение отъ свищовскитѣ граждани, че тѣхнитѣ лозя били много претоварени съ 5 фр. и които тоже искатъ да платятъ 1 или $\frac{1}{2}$ фр. по долу. Другъ единъ градъ Радомиръ дава прошение за 45 дюлума, т. е. за 45 фр. Това, г-да, е срамно. Но работата сега е тука, че за лозята не трѣба да бъркаме сега нищо догдѣто неполучимъ пълни и точни свѣдѣния. Щомъ получимъ свѣдѣния ще можемъ нѣщо да направимъ.

М-ръ Слаейковъ: Ще кажа, че тоже оставамъ съгласенъ съ мнѣнието на комиссията, че не сж до тамъ долни лозята; защото както и да е х. о. пазарджикскитѣ лозя не сж като варненскитѣ, но габровскитѣ и радомирскитѣ не сж нито както половината на х. о. пазарджикскитѣ, така щото ако наченемъ по особенни части да опрощаваме на едни и на други, то всички ще поискатъ да имъ се намали налога. Въ миналата година като неприехме по 3 фр. на едни, защото щѣше да излѣзе незначително число, а сега ако да приемемъ това, тогава на всѣко мѣсто ще възбудимъ оплакване. Зарадъ туй ще се придържимъ на мнѣнието на г-на М-ра на Фин. да оставимъ този въпросъ за бѣдхичката сессия, защото може би нѣйдѣ е несправедливо, но ако е така, то не е само за Х. О. Пазарджикъ, но и за другитѣ мѣста. Ще стане повече явно какъ трѣба да наредимъ това, когато се представятъ всичкитѣ свѣдѣния. Сега всичко е тъмно и не зная дали ще можемъ да искараме онова, което миналата година рѣшихме. Ако наченемъ да отпушаме, ще отворимъ пътъ да се отпуща на всѣкъдѣ. По добръ е да остане това до по добро изучаване на предметъта; а до тогызъ да не рѣшяваме частно за някои мѣста, защото тѣзи мѣста, които се оплакватъ като Габрово и Радомиръ иито сумма пълнятъ, нито думитѣ за тѣхъ иматъ мѣсто. Ще кажа най послѣ, че ако на свищовскитѣ лозя не вземемъ по 5 фр. тогава на трѣнскитѣ нито по 3 фр. не можемъ да вземемъ. Зарадъ туй да оставимъ този въпросъ до едно по редовно научаване отъ М-вото, когато можемъ да се произнесемъ както трѣба. (Гласове: съгласни, исчерпано е!)

Симидовъ: Азъ нѣма повече да кажа, щомъ е съгласенъ г-нъ М-ръ да остане прошеніето безъ послѣдствие. Само на г-на Станчова, който казва, че съмъ казалъ, че финансовий чиновникъ е превишилъ властѣта си, ще отговоря, че азъ не съмъ казалъ това.

Лазаръ Дуковъ: Това прошение, за което се говори сега, че х. о. пазарджикскитѣ села искатъ намаление на налога, ще кажа, че това всѣкога е вѣрно, защото лозята имъ сж по слаби; но сега не можемъ да ги раздѣляме на категории. (Гласове: съгласни.) За сега, което казахъ, то е съвършено истина. Ако вземемъ на едни по малко, а на други повече, ще каже сами да рмзвалиме онова, което рѣшихме по напредъ. Но желателно е щото този законъ, който приехме миналата година и за когото не сме имали дълго време да го обсъдимъ, да го обсъдимъ сега, защото лозята сж претоварени. Каза се миналата година, че ще се взема налогъ по съществуващитѣ дюлюми, които знаеше М-вото. На тѣзи дюлюми се назначиха нѣйдѣ по 5 нѣйдѣ по 4 фр.

да плащатъ. На много мѣста лозята се мѣриха, на други не. Гдѣто сж се мѣрили, намѣриха се повече дюлюми отъ колкото по напредъ се считаха; а на други мѣста не сж се мѣрили и плащатъ споредъ старото. Зарадъ туй мисля, да вземемъ това сега въ внимание, да не би въ много мѣста да се приспособява налога споредъ новото мѣрение, а на други споредъ старото. (Гласове: исчерпано е.)

М-ръ Каравеловъ: Миналата сессия говорихъ за дюлюмитѣ, което, ако и да не се тури въ законътъ, тури се въ протоколитѣ. За дюлюмъ азъ разбирамъ приблизително 1200 метра, и колебание може да бѣде 50 четвр. метра единъ дюлюмъ. Така съмъ разбиратъ законътъ и така съмъ го прилагатъ. Разбира се, ако не бѣше мѣрено и ако бѣше по старитѣ списъци бѣше проста работата. Нѣйдѣ сме измѣрили лозята, нѣйдѣ не сме могли още да направимъ това, но желаемъ ново измѣрване на лозята. Въ България дюлюмитѣ сж, както казахъ, отъ 1175 до 1200 метра. Добръ би било да свалимъ нѣколко отъ налога за лозята, ако да имамъ цифритѣ да Ви кажа, че отъ свалинието на $\frac{1}{2}$ фр. или 2 фр. ще произлѣзе толкова и толкова; но това не мож да кажа. Тамъ гдѣто може да се напрати приблизителенъ хесапъ, може да се смѣтне това, а тамъ гдѣто нѣма, не може да се смѣтне. Обаче този данѣкъ не е такъвъ, който толкова тежко лѣжи на населението; това не е истина, защото окръжитѣ, които иматъ много лозя не сж правили никакви оплаквания. Оплаква се само Габрово, Х. О. Пазарджикъ и Радомиръ, гдѣто има по малко лозя. Казватъ, че не получавали никакво вино, а само за раскошъ ги иматъ. Хората въ Европа плащатъ и за раскошъ, нека и тѣ платятъ за раскошъ по 4 фр., защото не сж претоварени съ данъци. По моето мнѣние законътъ за лозята да си остане старийтъ. (Шумъ. Гласове: исчерпано е!) Когато изучимъ въпросътъ тогава както казахъ, ще ви представя смѣтката.

Лазаръ Дуковъ: Това щѣхъ да кажа, което каза г-нъ М-ръ, да остане за тѣзъ година, защото наистина не е до толкозъ тежѣкъ данѣкъ. За онова не мож да се съглася, гдѣто на едни мѣста мѣрятъ лозята, а отъ други взематъ по старото.

М-ръ Каравеловъ: Предписано е за всичкитѣ да се измѣрятъ, но закъснѣли сж може би на нѣкои мѣста и сж се повѣрявали на думитѣ на населението. Но до колкото знамъ, за измѣренитѣ лозя сж испратени доста подробни свѣдѣния. Азъ мож да Ви покажа отъ нѣколко окръга, че така е и направено мѣрението и мисля, че ще бѣде доволно точно. Трѣба да се взематъ въ измѣрванието по 1200 четвр. метра за 1 дюлюмъ. (Гласове; исчерпано е.)

Райчо Поповъ: Напълно съмъ съгласенъ съ това, което каза г-нъ М-ръ, че наистина ние рѣшихме

а още не сме го практикували, да вземемъ да измѣримъ лозята и това наистина не е до тамъ умѣстно. Азъ като членъ отъ комиссията като съмъ видѣлъ на много мѣста да се оплакватъ гдѣто азъ познавамъ твърдѣ добръ мѣстата и до колко сж справедливи тѣхнитѣ оплаквания, мож да кажа, колко си сж намѣсто. Споредъ менъ азъ не ги намирамъ справедливи, но колкото за Габрово, което каза г-нъ М-ръ, азъ помня, че когато ние рѣшавахме този въпросъ, попитахъ за тѣзи лозя, които носятъ само името лозя. Г-нъ М-ръ тогава се обѣща, че като такива лозя има на повече мѣста, то може би да не имъ се вземе нищо. Азъ искамъ само да освѣтля Нар. Събрание за габровскитѣ лозя, като всѣкий не може да ги знае (Гласове: знаемъ ги!) Габровскитѣ лозя сж такива: като чули хората, че имало нѣщо, което се казвало грозди и това нѣщо се ѣдяло, поискала имъ се да иматъ и тѣ такова нѣщо за да си залѣгватъ дѣцата. Ние рѣшихме, че на половина дюлюмъ градини да се не плаща нищо за лукъ, пиперъ и пр. Тѣзи хора освѣнъ, че нѣматъ градини, но нѣма гдѣ и да си направятъ, направили сж си лозята, като сж чули, че се ѣдяло нѣйдѣ грозде. (Предс.: На предмѣта!) Защото да може нѣкой да си донесе отъ 10 часа грозди, не може, и за това сж посадили лозя. (Гласове: исчерпано е!) Заради това, ако намѣри Нар. Събрание за справедливо, нѣка на Габрово и на други подобни нему мѣста опредѣли да плащатъ по 4 франка, защото съразмѣрно съ прихода трѣба да плащатъ Габровци. Не може да се намѣри чловѣкъ да е носилъ отъ Габрово грозди или да е пилъ Габровско вино. Азъ съмъ съгласенъ да се взематъ мѣрки и за такива лозя. (Гласове: съгласни.)

М-ръ Каравеловъ: Тогава, ако искате да се глѣда прихода, не трѣбаше да се туря налогъ по дюлюми. Въ миналата сесия рѣшихме, да бжде налогъ на дюлюми, а не на приходи. Освѣнъ това габровскитѣ колиби нѣматъ никакви лозя, а само гражданитѣ, които сж доста богати, иматъ лозя. Тѣ не плащатъ повече данъци отъ другитѣ колибари; за това нѣка заплатятъ нѣколко франка въ полза на българската хазна. (Гласове: съгласни.)

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание, щото рапортътъ на варненскій финансовъ чиновникъ относително за х. о. пазарджикскитѣ лозя да остане безъ послѣдствие? (Приема се.) Който не приема, да си дигне ржката. (Никой не дигна.)

Донладчикъ: (Чете:) „Отношение отъ М-вото на Вхтр. Дѣла по слѣдствие на едно прошение отъ 33 вдовици отъ с. Шипково Троянска еколия, съ което искатъ да имъ се опрости данъка за 1879/80 год. „емлякъ“ и „десятькъ“. При отношеннето е приложенъ и единъ списъкъ; отъ колко чле-

на състои едно семейство, колко дюлюма земля има, колко и какъвъ добитѣкъ, колко храна имъ е дало правителството миналата година, кое има къща и кое нѣма, и други особенни замѣчания. Туй нѣщо удостовѣрява и ловчанскій окр. управителъ. Въ отношението се иска да имъ се опрости данъка, който е за двѣтъ години 1061 гр.

Комиссията е на мнѣние, като имъ се опрости данъка за тѣзи двѣ години, да се препроводи прошениято имъ съ отношението до М-вото на Вхтр. Дѣла — и Финанситѣ съ особена препорѣка да се съобразятъ съ закона за поборницитѣ, и да се преселятъ тѣзи бѣдни вдовици отъ тамъ“.

Симиловъ: Наистина, добръ е да не пушаме пжтъ да се опрощаватъ данъци; но г-да 92 дѣца и 33 вдовици съ 55 дюлюма и 2 коня, какъ можтъ да поминуватъ? Това е всичкото имъ имущество. За това комиссията — като мжжетъ на тѣзи вдовици сж и склани — е рѣшила споредъ прошение-то имъ да имъ се помогне споредъ законътъ за поборницитѣ. А балканската земя знаемъ каква е; освѣнъ това 125 души само 4 добичета иматъ. Комисията оставя на Нар. Събрание да размисли.

М-ръ Каравеловъ: Тѣ молятъ за данъка на 1879 год.; но нашата година е 1880. Тогава Нар. Събрание да рѣши и за двѣтъ години. Или е грѣш-ка станала тамъ, или трѣба да се приложи и за 1880 година.

М-ръ Славейковъ: Желателно би било да се знае като иде на М-вото на Вхтр. Дѣла, да ли само окол. началникъ е потвърдилъ това или и окр. свѣтъ.

Донладчикъ: Околийскій началникъ е подписанъ въ списъка.

М-ръ Славейковъ: А отъ окр. свѣтъ нѣма никакви свѣдѣния. Това се истѣкува така, като за тая година не се иска нищо въ прошениято. Въ село Шипково може би, както казва г-нъ Симиловъ да сж избити толкова души, но това мѣсто не е взело участие въ никоя война и тамъ не минува пжтъ за да сж направили турцитѣ опустошение, тѣй щото за оставяние данъци да се не взема въ внимание. Каза се, че трѣба да бждемъ снисходителни къмъ това заявление, защото толкова вдовици съ толкова дѣца не можтъ и не трѣба да сѣдятъ тамъ, а трѣба да се преселятъ на по добри мѣста. Мисля, че това не е добръ испитано и че това е като едно просто заявление отъ окол. началникъ. Азъ мисля, че на вдовицитѣ трѣба да се направи милость; но до гдѣто незасвидѣтелствува окр. свѣтъ едно прошение съ което моли за опрощаване на данъци, азъ мисля, че не можемъ да го приемемъ. Зарадъ туй азъ предлагамъ, прошениято да се повърне отъ ново на М-вото, което да направи по добро испитва-

ние, и ако се намиратъ и тая година въ същото положение, тоже не трѣба да се взема нищо.

Симидовъ: Комиссията на основание на туй прошение проведено отъ М-вото рѣши, щото тѣй да е. Азъ не вѣрвамъ, че окол. началникъ е притурилъ лъжливо нѣщо. Азъ знамъ, че тамъ искаха мжжѣтъ и извадиха ги изъ кхшитѣ. И тѣй 33 вдовици останаха съ толкова дѣца. Г-нъ Мин. на Просвѣщеніето каза, че трѣба да се испита. Но пакъ казвамъ, че не вѣрвамъ окол. началникъ да е направилъ таквазъ неправда. Комиссията е съгласна да имъ се прости за тѣзъ година и да имъ се помогне споредъ законътъ за землитѣ.

М-ръ Славейковъ: Мисля, че г-да депутатитѣ, които сж тука, знаятъ, че въ всяко окръжие има вдовици и сиромаси хора; но едно мисля, че никой нѣма да остане съгласенъ, че на толкова си души толкова земя да е. Ако мжжѣтъ сж исклани, нивитѣ не сж исклани, и ни едно окръжие не може да представи такава цифра. За това трѣба да се испита работата.

Драгне Стойчовъ: Искамъ да кажа на г-на М-ра за тѣзи вдовици. (Гласове: по високо!) Тѣ носятъ дѣцата си въ ржцѣтъ, и че гдѣто се казва за мжжѣтъ имъ да сж исклани ние знаемъ, че това е така (Не се чуе.) За това искамъ да кажа, че е вѣрно това.

Докладчикъ: Тукъ отъ Окр. Съвѣтъ нѣма никакво изслѣдование или заявление; но при рапорта стои, че това е потвърдено отъ ловчанский окр. управителъ. Ако ще Нар. Събрание можемъ да прочетемъ списъка.

М-ръ Славейковъ: Това го чухме, по окр. управителъ потвърждава подписа на окол. началникъ. Че носятъ дѣца на ржцѣтъ си, това не е доказателство. Трѣба да помагаме, гдѣто е нужно, но безъ изслѣдование нищо да не правимъ. (Гласове: исчерпано е!)

Райчо Поповъ: (Гласове: исчерпано е!) Азъ като представителъ, тѣй сжщо и всинца, вѣрваме, че трѣба да имаме довѣрие въ думитѣ, които г-нъ Стойчовъ каза. Азъ съмъ билъ заедно съ него на връщане отъ миналата сессия, и заминахме презъ онова село. Преди да наближимъ това село, намѣрихме единъ добръ баиръ изсѣченъ презъ зимата. Тозъ баиръ има около 150 дюлюма правителствена гора. Тѣзи гора е една таквазъ гора, да ти е мило само да я глѣдашъ. Дърветата лѣжаха едно врѣзъ друго. Азъ имахъ честта да намѣря тамъ нѣкои хора, които пасяха кози. (Смѣхъ.) Моля г-да, да бждите добри, за да видите какъ нѣкои могатъ да експлоатиратъ, а нѣкои да страдатъ, и тѣ сж внуци и синове на тѣзи майка, която храни всинца ни. Тамъ намѣрихъ 150 дюлюма изсѣчена гора само да си

брѣзятъ козитѣ презъ зимата. Послѣ като минавамъ виждамъ едно добро поле съ добра трѣва. Туй поле вѣнъ отъ гората не е по малко отъ единъ часъ пространство. И като попитахъ тѣзи вдовици, които носяха дѣцата си въ ржцѣтъ и натоварени съ сѣчки отъ изсѣчениѣ мѣста, като ги попитахъ: кои сж тѣзи ливади, казаха ми, че сж на единъ дѣдо Спасъ. Добрѣ, все ли е негово това мѣсто? — Все. Като вървахме по надолу попитахъ ги: какъ живѣятъ тука? Тѣ казаха, че въ време на войната видѣли, че ги нападатъ башибозуци, черкези и турци; взематъ мжжѣтъ имъ 33 души и по добритѣ момчета и момичета, откарватъ ги и слѣдъ малко намиратъ мжжѣтъ исклани. И тѣй тѣзи вдовици сж останали да робуватъ на онѣзи, които иматъ толкова пространни земли, за да се хранятъ. И азъ като ме болѣше, като ги слушахъ да се оплакватъ, казахъ имъ да се оплачатъ, и вижда се, че сж отишли да се оплачатъ на началника. Тѣзи вдовици иматъ по 4—5 дѣца, и не би било злѣ, ако правителството вземе за тѣхъ мѣрки споредъ законътъ за преселеницитѣ и да избави дѣцата имъ отъ робство.

М-ръ Каравеловъ: Така може да се вотира: по изслѣдванието, че фактътъ е истина, не само да имъ се опростятъ тѣзъ годишнитѣ даждия, но и да имъ помогне правителството слѣдъ изслѣдванието на работата.

Ер. Гешовъ: (Гласове: исчерпано е!) Като се отвори въпросъ за опрощаване даждията на 33-тѣ вдовици настоявамъ да имъ се опростятъ. Ако мжжѣтъ имъ сж исклани и нѣматъ женитѣ имъ земя, да работятъ, то да се намѣри да имъ се даде земя. (Гласове: исчерпано е.)

Л. Дуновъ: (Исчерпано е!)

Предсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори? (Не желае.) Който желае да си дигне ржката. (Никой не дигна). (Шумъ).

Л. Дуновъ: Трѣба да си даваме мнѣнието.

Предсѣд.: Ако желае Нар. Събрание да слуша нека говори. (Гласове: не желае.)

Л. Дуновъ: Това щѣхъ да кажа. Когато вече знаемъ на колко мѣста сме опростили, сега тука слушамъ, че за 33 вдовици жалимъ 525 гр. и много се разисква да ли да имъ се опростятъ или не. Каза се, че окр. съвѣтъ не билъ изслѣдвалъ това; но тука има депутати, които казватъ, че е така; и ако препратимъ на изслѣдание онова, което е глѣдано съ очи отъ депутатитѣ, то бѣднитѣ гладни и жадни могатъ ли да чакатъ? Заради туй моля и съмъ съгласенъ съ комиссията да имъ се опростятъ тѣзи 500 гр.; а за другото да изслѣдва М-вото. (Гласове: исчерпано е!)

Предсѣд.: Приема ли Нар. Събрание слѣдъ като се изслѣдва дѣлото, да се опростятъ даждията и да се направи колкото е възможно за преселването имъ споредъ законътъ за преселенците? (Приема се). Който не приема, да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Доклад.: (Чете): Рапортъ отъ ловчанский окр. управителъ Щърбаковъ, по слѣдствие на единъ актъ съставенъ въ село Горни-Павликяне. Въ акта се говори, че градътъ, който падналъ не 6-й Септемврий е съсипалъ въ казаното село 120 дюлюма просо и 250 дюлюма лозя.

Общата пагуба отъ просото е 820 фр. 80 с.

а правителственната е: 82 " 08 "

Общата пагуба отъ лозята е: 1400 " — "

а правителственната е: 262 " 50 "

Оцѣнителитъ въ пари на тѣзи загуба сж: почетнай членъ на окр. упр. свѣтъ Бейняковъ, помощникъ Ив. Мишовъ и старѣйшинитъ отъ сжщото село, които сж и подписали акта, който е удосто- вѣренъ съ кметский селский печатъ.

Комиссията е на мнѣние: да се опрости само на убититъ и оцѣненитъ по дюлюмщина лозя, и десѣтка отъ просото.

Симидовъ: За лозята да се опростятъ е имало прошение, но за просото не е имало. Слѣдъ като е падналъ градътъ, финан. чиновникъ е изслѣдвалъ, колко счопя сж убити, а прошение нѣма. (Веселостъ).

М-ръ Каравеловъ: Ако постѣпимъ така, както казва г-нъ Симидовъ, ще постѣпимъ не логично. Ако рѣшаваме въ принципъ, то на лозята не трѣба да опрощаваме, защото данѣа отъ лозята е на зе- млята; а просото е десѣтъкъ въ натура. Слѣдова- телно просото не сжществува и не можемъ да взе- мемъ нищо. За това населението проси ли или не проси, правителството има обязанность да глѣда тамъ, гдѣто населението може да пострада отъ нѣкой на- логъ, да помоли Нар. Събрание да имъ го прости. Наложено е на окржнитъ началници, щото когато изгорятъ нѣйдѣ произведения, или градъ ги е убилъ, да пращатъ свѣдѣния на М-вото. Именно на просото трѣба да се прости, защото е унищожено.

Симидовъ: (Гласове: исчерпано е!) Азъ не зная на какво основание тукъ се опрощава на тѣзи хора. Градъ убилъ; колкото намираме толкова взе- маме. Населението нѣма да проси нищо. Единъ актъ е съставилъ финан. чиновникъ, че станала таквазъ загуба на хазната; но хазната взема отъ онова, което намѣри. Ако намѣри много, много взема, ако малко — малко. А безъ прошение да прощаваме, не зная до колко е справедливо.

М-ръ Каравеловъ: Този окр. началникъ би изпълнилъ лошо своята длѣжностъ, ако види, че хо- рата нѣйдѣ мрѣтъ отъ гладъ, а да не ни извѣсти

за това. Азъ не зная много ли, или малко загуби иматъ, но зная, че градъ ги е убилъ. Значи $\frac{1}{2}$ или $\frac{3}{4}$ отъ предмѣтитъ, които е произвеждало на- селението сж унищожени; тогава какъ можемъ да вземаме още и данѣкъ?

Предсѣд.: Приема ли Нар. Събрание да се опростятъ на селото Горни-Павликяне въ ловчан- ското окржние, за просото 82 фр. 70 сант. и за лозята 242 фр. 50 сант.? (Приемъ). Който не при- ема да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Доклад.: (Чете): Рапортъ отъ орханыйский фин. чиновникъ Кацарова, по слѣдствие на акта отъ село Лжжане по поводъ на убититъ отъ градъ, който падналъ на 16 Юлий 180 дюлюма лозя въ мѣстностьта Церица. Въ рапортъ се говори още, че отъ селата Ябланица и Батулца имало заявления за убити отъ градъ лозя; но помощника му, като хо- дилъ и провѣрилъ лично, загубата споредъ заявле- нията имъ не личала, за туй сж и оставени.

Комиссията е на мнѣние да се опрости само на селото Лжжане дюлюмщината въ мѣстностьта на- зиваема Церица.

Дюкмеджиевъ: Азъ не зная, трѣба да разумѣемъ какъ стана първото. Г-нъ М-ръ на Финанситъ пред- ложки, че можемъ да вземемъ отъ лозята.

Предсѣд.: Това не е предложено.

М-ръ Каравеловъ: Азъ не направихъ никакво предложение. Азъ казахъ че е добръ да прощаваме; но ако би отъ двѣтъ да правимъ едното, то азъ бихъ вземалъ отъ лозята, а отъ просото никакъ.

Баларевъ: Азъ бѣхъ съгласенъ за едното, но за другото не; но когато се гласуватъ и двѣтъ за- едно, то не може да се раздѣля мнѣнието.

Предсѣд.: Азъ не давамъ никому дума, ако се повръщате. Желаетъ ли нѣкой да говори върху по- слѣднето?

Патю Поповъ: Колкото за Орхание, тамъ гдѣто се казва заради Ябланица и Батулца истина имаше градъ, но колкото за Лжжанци, то съвършено се уби отъ градъ.

Предсѣд.: Ако нѣма кой да говори, давамъ на гласоподавание. Приема ли Нар. Събрание да се опрости дюлюмщината на село Лжжане, орханыйски окржтъ? (Приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Никой не дигна).

Доклад.: (Чете): Рапортъ отъ свищовский фин. чиновникъ Велизаровъ, придруженъ съ едно прошение подписано отъ 162 свищовски граждани и съ едно копие извлечено отъ засѣданието на сви- щовското общинско управление на 14-й Октомврий т. г. Просителитъ, като доводятъ разни доказател- ства, молятъ да имъ се намали прямия налогъ на лозята отъ 5 на 4 фр.

Комиссията е на мнѣние да остане безъ послѣдствие просбата имъ.

Предсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори? (Не желае). Приема ли Нар. Събрание съгласно съ мнѣнието на комисията да остане рапорта на свищовскій окр. финансовъ чиновникъ безъ послѣдствие? (Приема се).

Внесенъ е щатътъ за Българската Народна Банка отъ Министерство на Финанситѣ. Ще се прочете отношението съ което се внася.

Секр. Грънчаровъ: (Чете):

„До Господина Предсѣдателя на Нар. Събрание.

По заповѣдь на Н. Височество, Министерството на Финанситѣ съ настоящето внася въ Нар. Събрание щата за Българската Нар. Банка, като Ви моли да го предложите на разглеждане.

Министръ на Финанситѣ
Каравеловъ.

М-ръ Каравеловъ: Ще го дадете на бюджетарната комиссия да го разгледа.

Аневъ: Желая да направя едно запитване къмъ г-на М-ра на Финанситѣ относително за курса на рублята.

Предсѣд.: Да свършимъ това. Приема ли Нар. Събрание да се проводи на бюджетарната комиссия щатътъ за Народната Банка? (Приема се).

Аневъ: Запитването ми не е написано, защото е кжсо; и азъ съмъ увѣренъ, че г-нъ М-ръ на Финанситѣ ще даде веднага отговоръ. Тѣй като Влашкото правителство е свалило рублята на 3 фр. 50 сант. и е побило курса ѝ, то не намира ли г-нъ М-ръ на Финанситѣ за нужно да се взематъ нѣкакви мѣрки? Послѣ, не намира ли за нужно г-нъ М-ръ на Финанситѣ да се уравни курсъ на рублята, която да се взема равно и въ пиящата и въ правителственнитѣ каси; и ако е възможно да се постанови отъ г-на М-ра на Финанситѣ, щото да се не прави никаква разлика между „монета рубль“, „чистаго сребра“ и „рубль“ както въ другитѣ мѣста тѣй и въ правителственнитѣ каси.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че Влашкото правителство е можало да направи това, но ние едва ли ще можемъ да го поддържимъ. Влашкото правителство е направило това съ извѣстна цѣль. Именно както знаете, цѣната на паритѣ произтича отъ производството имъ, тѣй щото паритѣ сж сжщо, както всѣкий товаръ. До когато среброто бѣше една унция за 60 пенса, до тогава и цѣната на рускитѣ рубли бѣше по голѣма именно 4 фр.; но отъ когато се откриха рудници въ Америка падна цѣната на среброто до 56 пенса на унция, сжщо и на сребърнитѣ пари, тѣй щото, сега има голѣма разлика между двата вида пари т. е. между златнитѣ и сребърнитѣ. Влашкото правителство, като има свои сребърни франкове, ми-

слило е да понизи съ това номиналната цѣна на рускитѣ рубли, за да може да ги купува ефтино и да ги пречуква на свои франкове; но ние нѣмаме свои пари и слѣдователно не можемъ да направимъ това. Азъ впрочемъ не виждамъ никакво голѣмо зло да произлѣзе за насъ отъ това, освѣнъ, че ще влѣзе у насъ много сребро, което ще се подефтини и населението ще може по ефтино да плаща своитѣ данѣци. И така за селското население уефтиняването на рублята не ще да има никаква загуба. Колкото за търговцитѣ, тѣ ще иматъ двѣ загуби: отъ златото, което даватъ за стокитѣ вънка, и отъ златото което ще даватъ по митницитѣ. Ако би да смалимъ курса на монетитѣ, които се намиратъ въ казначействата, тогазъ ще имаме още по малко пари въ казначействата, а ще имаме по голѣми недоймѣци. Когато ще имаме наши сребърни монети, тогазъ ще можемъ да понизяваме курса на чуждитѣ сребърни монети и да ги пречукваме въ наши за да можемъ да спечелимъ. Влашкото правителство като не купува среброто съ злато, печели около 30%, защото сребърнитѣ рубли иматъ повече цѣна, отъ колкото два франковата монета и още има печалба отъ понижението на курса. Това, както казахъ и по напредъ, можемъ да направимъ и ние, когато ще имаме свои монети, защото никаква загуба не ще има за населението. Истина е, че ще бѣде малко нѣщо по мжчно на търговцитѣ и на ония, които плащатъ мито.

Колкото за курса на пиящата азъ бихъ се съгласилъ, ако да не бихъ знаелъ напредъ, че това не ще бѣде номинално, защото всичкитѣ смѣтки, които се правятъ на грошове и рубли ще ставатъ по казѣонний курсъ; но разбира се, че отъ това ползата не ще бѣде голѣма. Тоже нѣма и никаква вреда. Ако селенитѣ считатъ на грошове, когато продаватъ дървата си, то като знаятъ, че рублата има 20 гр. ще цѣнятъ, както имъ изнася; ако ли има 17 гр. ще цѣнятъ другояче.

Колкото за видоветѣ на рублитѣ, за това дѣйствително трѣба да се помисли. Може би ще вземемъ нѣкакви мѣрки и ще предприемъ да се взема единъ видъ толкова, и другъ толкова — а Катеринкитѣ можемъ съвсѣмъ да изключимъ —; но ако направимъ еднакво на всѣкадѣ старата рубла съ новата, то всичкитѣ нови рубли ще излѣзатъ, а ще останатъ само старитѣ, защото лошата монета гони всѣкога добрата. А азъ не обѣщавамъ нищо, но може би да се помисли и да се направи нѣщо.

Колкото за курсътъ на рублитѣ да бѣде еднакъвъ на пазаря и въ казначействата, това не вѣрвамъ, че ще има особено добро слѣдствие, вреда тоже не може да принесе. А колкото, да умалимъ курса за казначействата, това ще бѣде грѣшно, защото ще обезцѣнимъ всичкитѣ рубли, които се на-

миратъ въ казначействата. Но въпрочемъ, ако мисли Нар. Събрание да се умали курса, азъ съмъ готовъ да го приема, само нека стане предложение.

Аневъ: За това е излишно предложение, когато самъ г-нъ М-ръ на Финанситъ се обѣща, че ще направи нѣщо въ това отношение.

М-ръ Каравеловъ: Въ такъвъ деликатенъ въпросъ може да стане санкция отъ Нар. Събрание, за да не остава всичко на моята отговорност. За това бихъ молилъ да стане предложение.

Председателъ: Споредъ приетото правило понеже г-нъ запитвачъ е задоволенъ отъ обяснението на г-на Министра на Финанситъ, то на онѣзи г-да, които искаха дума не може да имъ се даде. Въпросътъ е свършенъ.

Има едно прошение отъ Калча Симеоновъ съ което моли да му се даде отпускъ.

Секретаръ Грънчаровъ: (Чете прошение отъ депутата Калча Симеоновъ, съ което иска отпускъ, по причина на болѣстятъ си до края на сесията.

Райчо Поповъ: Азъ имамъ честъ да живѣя въ една стая съ него (Веселостъ.) И мож да кажа, че той дѣйствително е болѣнъ.

Баларевъ: Азъ мисля, че ако хванемъ да даваме отпускъ на депутатитъ безъ докторско свидѣтелство, то всѣкий може да каже; че е болѣнъ; но по мое мнѣние всѣкий трѣба да представи свидѣтелство отъ д-ра.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на г-на Баларева? (Приема.) Който го не приема да си дигне ржката. (Меншество.) Като представи свидѣтелството отъ лѣкаря, тогава Нар. Събрание ще се произнесе. Има ли нѣкой да предложи нѣщо за дневния редъ?

Свящ. Гр. Бобошевски: Азъ имамъ едно малко запитване къмъ г-на М-ра на Вжтр. Работи, именно заради границата; но понеже не е тука сега, то го оставямъ за утрѣ.

Председателъ: Тогава ще бжде на дневний редъ за утрѣ.

М-ръ Каравеловъ: Азъ имамъ тука нѣколко предложения по М-вото на Юстицията, а имамъ за сроковетъ на апелациитъ, които сж малко побжжкани, като на едни сждилища е 1 мѣсець, на други 4 мѣсеца, на трети двѣ недѣли и т. н. Като се свѣтвахъ съ нѣколко души сждии, мисля, че трѣба да се уравниятъ сроковетъ. Азъ ще прочетъ тѣзи предложения и желателно да се избере комиссия за да ги преглѣда.

(Чете предложения.)

І. Чл. 158 отъ Сждопроизводството по гражданскитъ дѣла, които сж подсждни на мировитъ сждии се замѣнява както слѣдва:

Срокътъ за подаване просба за отмѣна на рѣшението на мировитъ сждия се назначава мѣсе-

ченъ, а за отмѣнената на рѣшението на окр. сждь се назначава мѣсеченъ отъ деньтъ на вржчвание копие отъ рѣшение въ окончателна форма споредъ ст. 100 — 113 отъ врем. сжд. правила.

ІІ. Ст. 6. Отъ учреждението на Върховний сждь се измѣнява тѣй:

Жалби срѣщу окончателни рѣшения по граждански и търговски дѣла на апелативнитъ сждове се подаватъ въ Върховния Кассационенъ Сждь, чрезъ апелативния сждь, който е постановилъ рѣшението въ мѣсеченъ срокъ, отъ деньтъ на вржчванието копие отъ рѣшението въ окончателно форма споредъ ст. 109 и 113 отъ врем. сжд. правила; а жалби и протести стѣщу присждитъ по углавни дѣла въ двѣ недѣленъ срокъ отъ деньтъ на дѣйствителното съобщение преписъ отъ присждата на подсждимий.

ІІІ. Ст. 13 и 14 отъ учреждението на Върховний сждь се замѣнява тѣй:

Щомъ въ узаконения срокъ е подадена кассационната жалба или протестъ, изпълнението на рѣшението по гражданскитъ и търговски дѣла се въспира въ такъвъ само случай, ако страната въ която се привежда въ изпълнение рѣшението, представи надлѣжащото обезпечение; а по углавнитъ дѣла изпълнението на присждата се въспира догдѣто се разрѣши кассационната жалба отъ Върховния Кассационенъ Сждь.

По напредъ рѣшението на апелацията се считаше окончателно. Нека се дадѣтъ тия предложения на комиссия и единъ день може да се вотираатъ.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание да се избере една комиссия за тия предложения? (Приема се.) Веднага ли да се избере комиссия или на дневний редъ? (Гласове: сега.) Който не приема сега да се избере комиссия да си дигне ржката. (Никой не дигна). Отъ колко души да се състои тая комиссия?

Д-ръ Антоновъ: Азъ предлагамъ да състои отъ 3 души, които да бждѣтъ сждии, и които повече разбиратъ отъ тая работа. Азъ предлагамъ г-на Баларева.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание да бждѣтъ 3 члена? (Приема се.)

Д-ръ Антоновъ: Азъ предлагамъ г-на Баларева. (Приема се.)

Ат. Игнатовъ: Азъ предлагамъ г. Тихчева. (Приема се.)

Баларевъ: Азъ предлагамъ г-на Михайловский. (Приема се.)

Председателъ: Слѣдователно избрани сж г-да: Баларевъ, Тихчевъ и Михайловский.

Има ли нѣкой да предложи нѣщо за дневний редъ?

Ненко Храновъ. Понеже се избра комиссия за сроковетъ на апелациитъ, азъ бихъ молилъ г-на

М-ра, щото и циркулярното предписание, коего съществува въ сждилищата отъ бившето Министерство, да се внесе и то за да се уд-бри или отхвърли отъ Събранието. Тамъ е казано, че никой гражданинъ не може да купи земя повече отъ 25 дюлюма. Трѣба да се опредѣли: кои сж граждани и кои сж селени.

М-ръ Каравеловъ: Съгласенъ съмъ, че това трѣба да стане и че трѣба да се внесе самия циркуляръ, споредъ нашата Конституция; но когато го внесемъ, да се прочете, тогава ще помислимъ, какъ да направимъ и да ли да се избере комиссия.

Пановъ: Общинский законъ утрѣ рано ще бжде готовъ и може да се раздаде на представителитѣ. Утрѣ може да се докладва за него. (Гласове: съгласни.)

М-ръ Каравеловъ: На дневний редъ има още два закона, които ще се внесатъ утрѣ; именно за расходванието на бюджета и за контролната палата. Азъ мисляхъ за контролната палата да направя дългъ законъ, но по добрѣ да не правимъ дълги закони, догдѣто не покаже практиката. Сегашниятъ има само 9 члена. А колкото за расходванието на бюджета, ако Нар. Събрание нѣма време да го преглѣда, може да приеме щото М-вото да го практикува до идущата сессия. Колкото за контролната палата може да се рѣши нѣщо.

Наумовъ: Не ни остава дълго време, а проекти има много. Ако би да се не продължи сессията, трѣба да се събираме по два пкти на день.

Предсѣдатель: Има ли кой да поддържа предложението на г-на Наумова? (Има).

Баларевъ: Въпросътъ е, г-да, за да работимъ повече, защото времето е кратко. Азъ мисля че,

ако два пкти на день повтаряме формалноститѣ на отваряние засѣдание, тогазъ всѣкий день ще губиме по два часа съ четение протоколитѣ и списъка на депутатитѣ. За това можемъ да правимъ само по едно засѣдание, но да се продължава повече време, и това е много по хубаво. Днесъ бѣше урѣчено да се съберемъ на 1 часа, а засѣданието се отвори на 2½ часа. Въ 1 часъ всѣкий трѣба да бжде тука.

Свящ. Радевъ: Предложението на г-на Наумова ще кажа, че е добро, ако да бѣха лѣтнитѣ дни, както въ миналата сессия; но сега денътъ е късъ. За това по добрѣ е да дохождаме на 12 часа и да захващаме работа, отъ колкото да се събираме по два пкти на день. Да работимъ отъ 12 до 7 часътъ.

Наумовъ: Азъ не настоявамъ да се събираме по два пкти; нека бжде еднажъ, но да работимъ повече за да можемъ да свършимъ работа.

Дюкмеджиевъ: Азъ, г-да, мисля, че най умѣстно ще бжде, като започнемъ отъ 1 часа да стоимъ до 8.

М-ръ Каравеловъ: Азъ мисля, че ако редовно въ 1 часъ се събираме и стоимъ до 6 часътъ, то е доста работа. Повече да стоимъ ще бжде много мжно, защото М-ритѣ си иматъ работа въ М-вата и не могатъ да оставатъ тъй дълго тука. (Гласове: съгласни.)

Предсѣдатель: Тогава ще се събираме отъ 1 до 6 часа. На дневния редъ ще бжде общинский законъ, слѣдъ него запитванието на Свящ. Григория Бобошевский и законопроектитѣ отъ М-вото на Финанситѣ. За сега засѣданието се затвара.

(Конецъ въ 5 часа 15 мин.)

Предсѣдатель: **Н. Сукнаровъ.**

Подпредсѣдатели: { **С. Стамболовъ.**
Т. Пановъ.

Секретари: { **Ив. Даневъ.**
Хр. Баларевъ.
В. П. Золотовъ.
Хр. Бръснаровъ.
П. Станчовъ.
Хр. Грънчаровъ.
Райчо Поповъ.
В. Радославовъ.

Управитель на стенографическото бюро А. Безеншекъ.